

What Does a Poseq Need to Know?

Rabbi Prof. Jeffrey R. Woolf

1) בבלי, תענית דף י ע"א:

משנה. הגיע שבעה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים - התחילו היחידים מתעניין שלש תעניות...

שם, ע"ב:

תנו רבנן: אל יאמר אדם תלמיד אני, איני ראוי להיות יחיד אלא: כל תלמידי חכמים יחידים. אי זהו יחיד ואיזהו תלמיד? יחיד - כל שראוי למנותו פרנס על הצבור, תלמיד - כל ששואלין אותו דבר הלכה בתלמודו ואומר, ואפילו במסכת דכלה.

חידושי הרישב"א(השווה תוספות):

ת"ר לא יאמר אדם תלמיד אני וכו' איזהו תלמיד כששואלין אותו דבר הלכה בתלמודו ואומר ואפילו במסכת כלה. יש שפירשו מסכת כלה שהיו רגילין לדרוש בה ביומא דכלה ברגלים, והנכון שהיא אותה שתחלתה כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה, והיא מסכתא קלה לרגיל בה, אבל החכמים לא היו רגילין [בה], ולפיכך אמרו במסכת שבת (קי"ד א') בשבח תלמידי חכמים איזהו ת"ח הראוי למנותו פרנס על הצבור ששואלין [לן] דבר הלכה בכל מקום ואומר ואפילו במסכת כלה, לא מפני שהיא חמורה דא"כ תיקשי ליה הא דהכא אלא מפני שאינן רגילין בה.

2) עבודה זרה דף יט ע"ב:

אמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב, מאי דכתיב: כי רבים חללים הפילה? זה תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה, ועצומים כל הרוגיה - זה תלמיד שהגיע להוראה ואינו מורה. ועד כמה? עד מ' שנין. והא רבא אורי! התם בשוין.

רש"י:

ועצומים - המתעצמים והמחרישים ומתאפקים מלהורות הורגין את דורן ועצומים לשון ועוצם עיניו (ישעיהו לג).

רמב"ם, הל' תלמוד תורה פ"ה ה"ד:

וכל תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה הרי זה רשע שוטה וגס הרוח, ועליו נאמר כי רבים חללים הפילה וגו', וכן חכם שהגיע להוראה ואינו מורה הרי זה מונע תורה ונותן מכשולות לפני העורים ועליו נאמר ועצומים כל הרוגיה, אלו התלמידים הקטנים שלא הרבו תורה כראוי והם מבקשים להתגדל בפני עמי הארץ ובין אנשי עירם וקופצין ויושבין בראש לדין ולהורות בישראל הם המרבים המחלוקת והם המחריבים את העולם והמכבין נרה של תורה והמחבלים כרם ה' צבאות, עליהם אמר שלמה בחכמתו אחזו לנו שועלים שועלים קטנים מחבלים כרמים.

שו"ת מהרי"ל סימן קצג:

מה אשיב לאדוני, אשר תהה בקנקני, ולא מילתא כי האי תיהא, דלית ביה אלא קיוהא, לאדוני כמלאך השם, וחרון אפו עושה רושם, על כן זחלתי ואירא, אם אומרה אם לא אומרה, אם אומרה הנני עובר, במקום גדולים אל תדבר, ואם לא אומרה אני סרבן, לגדול מלמד ודרבן, והכריע ביניהם השלישי, ויוציאני לחפשי. וכך נלחמים הסרעפים, פוסחים על שתי הסעיפים, וכה אמר לי מה לך במקום הזה לעצור מילך הלא אינה הלכה למעשה אם נבלת בהתנשא, כי רבים חללים הפילה נאמר על המורה הוראה ולא נגמר, אבל בקרקע לפני הרב לדון, אין הראייה דומה לנדון, והזהר מהחליף דתות, והא שתיים ושלוש דלתות, ולהתחיל מן הצד ניתן לנו רשות, ע"כ תתודע לרשות, ותשמע אליו ותאבה, ודעתי הקצרה לפניו תרוה, ושום אדם לא ישגיחך, אם לא יסכים עמך רבך, ופרוס שלומי למ"ו הרב טרם אליו תקרב, אם תעשה הדברים האל, והיית נקי מהשם ומישראל.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א הקדמה

אבל הוא מטעם שהנכון לע"ד בזה שהיו רשאים ומחוייבין חכמי דורות האחרונים להורות אף שלא היו נחשבים הגיע להוראה בדורות חכמי הגמ' שיש ודאי לחוש אולי לא כיוונו אמיתות הדין כפי שהוא האמת כלפי שמיא אבל האמת להוראה כבר נאמר לא בשמים היא אלא כפי שנראה להחכם אחרי שעיין כראוי לברר ההלכה בש"ס ובפוסקים כפי כחו בכובד ראש וביראה מהשי"ת ונראה לו שכן הוא פסק הדין הוא האמת להוראה ומחוייב להורות כן אף אם בעצם גליא כלפי שמיא שאינו כן הפירוש, ועל כזה נאמר שגם דבריו דברי אלקים חיים מאחר שלו נראה הפירוש כמו שפסק ולא היה סתירה לדבריו. ויקבל שכר על הוראתו אף שהאמת אינו כפירוש.

(3) פירוש המשנה לרמב"ם מסכת סנהדרין פרק י משנה (הקדמה לפרק חלק):

וממה שאתה צריך לדעת שדברי חכמים עליהם השלום נחלקו בהם בני אדם לשלש כתות. הכת הראשונה ... חושבים הם שאין כונת חכמים בכל מאמריהם המחוכמים אלא מה שהבינו הם מהם, ושהם כפשוטם, ואף על פי שיש בפשטי מקצת דבריהם מן הזרות עד כדי שאם תספרנו כפשוטו להמון העם כל שכן ליחידיהם היו נדהמים בכך ואומרים היאך אפשר שיהא בעולם אדם שמדמה דברים אלו וחושב שהם דברים נכונים, וכל שכן שימצאו חן בעיניו. והכת הזו המסכנה רחמנות על סכלותם לפי שהם רוממו את החכמים לפי מחשבתם ואינם אלא משפילים אותם בתכלית השפלות ואינם מרגישים בכך, וחי' ה' כי הכת הזו מאבדים הדר התורה ומחשיכים זהרה, ועושים תורת השם בהפך המכוון בה, לפי שה' אמר על חכמת תורתו אשר ישמעון את כל החוקים האלה וכו', והכת הזו דורשין מפשטי דברי חכמים דברים אשר אם ישמעו העמים יאמרו רק עם סכל ונבל הגוי הקטן הזה....

והכת השניה גם הם רבים והם אותם שראו דברי חכמים או שמעוהו והבינוהו כפשוטו, וחשבו שאין כונת חכמים בכך אלא משמעות פשטי הדברים, ולכן זלזלו בו וגנוהו וחשבו למוזר מה שאינו מוזר, וילעיגו על דברי חכמים לעתים קרובות, וחושבים שהם יותר נבונים מהם ויותר זכי רעיון, ושהם עליהם השלום פתיים חסרי דעת סכלים בכל המציאות, ואינם משיגים שום דבר כלל, ורוב מי שנפל במחשבה זו אותם הטוענים שהם רופאים, וההוזהים במפשטי המזלות, לפי שהם לפי דמיונם פקחים חכמים פילוסופים וכמה רחוקים הם מן האנושות אצל הפילוסופים האמתיים.

(4) קובץ אגרות חזון אי"ש, ח"א:

לא.

== בירור משפט בבחינת הלכה למעשה. נחלק לעיונים שנים. העיון הראשון להניף הסלת הנקי סעיפי המשפט התורניים. ואחריו עיון השני החזירה בהעובדא הנוכחת לפנינו במעלותיה ומגרעותיה ובדיוק משקל של כל פרק מפרקיה.

כדי להתאים את הנידון אל סעיף ההלכה המכוון עליו. ומרובים המכשולים של ההתאמה כוונת. מהמכשולים ביסוד ההלכה. ז"א אף שאין הדין אומר על מותר אסור ועל אסור מותר בכל זאת הוא נכשל בהמעשה שבא לידו ומחליט בכה מדומה שזו שבא לידו היא של הסעיף הידוע. בעת שהעלים עין מקו דק רב הערך בפלילת המשפט הנבנה תמיד על קיום שכליים דקים, ובהעלמה זו הוציא משפט מעוקל מעוות לא יוכל לתקן. ובשל העיון האחרון נשללה ההוראה מן ההמון אף בדבריהם שהאסור והמותר מפורסם תכלית הפרסום ונתנה לחכמים שבכל דור לחקית לאשורה של כל שאלה המופיעה מזמן לזמן שהחכמים יפתרוה מנקודת עיון מקיף והסתכלות בהירה.

ברכות דף ד ע"א:

לדוד שמרה נפשי כי חסיד אני - לוי ורבי יצחק: חד אמר: כך אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם! לא חסיד אני? שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד שלש שעות, ואני חצות לילה אקום להודות לך. ואידך: כך אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, לא חסיד אני? שכל מלכי מזרח ומערב יושבים אגודות אגודות בכבודם, ואני ידי מלוכלכות בדם ובשפיר ובשליא כדי לטהר אשה לבעלה. ולא עוד: אלא כל מה שאני עושה אני נמלך במפיבשת רבי, ואומר לו: מפיבשת רבי! יפה דנתי, יפה חייבתי? יפה זכיתי? יפה טהרתי? יפה טמאתי? ולא בושתי. אמר רבי יהושע בריה דרב אידי: מאי קרא - ואדברה בעדתיך נגד מלכים ולא אבוש. תנא: לא מפיבשת שמו אלא איש בשת שמו, ולמה נקרא שמו מפיבשת? - שהיה מבייש פני דוד בהלכה. לפיכך זכה דוד ויצא ממנו כלאב.

Specific Areas:

Responsa (שאלות ותשובות)

Journals – *Tehumin, Assia*

שו"ת הרמ"א סימן ו (תשובת מהרש"ל):

ואח"כ הראיתי מחכמת אריסטו הערל, מתוך האדים שבארץ כו'. אמרתי, אוי לי שעניי ראו נוסף למה שאזני שמעו, שעיקר המחמד והבושם הוא דברי הטמא, ויהי בפי חכמי ישראל כעין בושם לתורה הקדושה, רחמנא ליצלן מהעון הגדול.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת אבות - שמונה פרקים הקדמה

וראיתי להקדים, קודם שאתחיל בפירוש הלכה הלכה, פרקים מועילים, יושגו לאדם מהם הקדמות, ויהיו לו גם כן כמפתח למה שאנו עתידים לפרש. ודע, כי הדברים אשר אומר אותם באלו הפרקים, ובמה שיבוא מן הפירוש, אינם עניינים שחידשתים אני מעצמי, ולא פירושים שבדיתים, אלא הם עניינים מלוקטים מדברי החכמים, במדרשות ובתלמוד וזולתו מחיבוריהם, ומדברי הפילוסופים גם כן, הקדומים והחדשים, ומחיבורי הרבה בני אדם. ושמע האמת ממי שאמרה.

Basic Chemistry – Kashrut

Electric Engineering- Technology (esp. Shabbat and Hag)

Economics (Micro and Macro) – *Dine Mamonot*

Secular Law

Basic Psychology

Basic Sociology

General Cultural Trends

History

Internet and Databases